

7. Вирок Деснянського районного суду м. Чернігова від 23 січня 2020 року №750/8058/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87113179> (дата звернення 21.01.2020).
8. Вирок Дрогобицького міськрайонного суду Львівської області №442/6623/15-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82263324> (дата звернення 21.01.2020).

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВНИЧОЇ ОСВІТИ

Ніколенко Людмила Миколаївна

*завідувачка кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету № 3
Донецького юридичного інституту МВС України,
докторка юридичних наук, професорка*

Розвиток правничої освіти в Україні здійснюється в умовах прагнення України стати повноправним членом європейського співтовариства, входження України до міжнародного освітнього простору, адаптації національних законодавчих норм в галузі освіти до міжнародних стандартів. Реформи, які здійснюються в системі юстиції, прокуратури та адвокатури, судовій та правоохоронній системі, а також зміни, які впроваджуються за всіма галузями економіки висувають нові вимоги до підготовки правників. Протягом останніх років, серед освітян, вчених, юристів-практиків, публічних діячів та громадян, дискутується питання стосовно реформування правничої освіти та пропонується нова концепція, яка викликає гострі обговорення, різні пропозиції та аргументи. У проєкті «Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії» (далі – Концепція) до правничих професій віднесено лише чотири професії, а саме: адвокат, нотаріус, прокурор, суддя. Поза увагою залишено правників, які працюють в органах Міністерства внутрішніх справ України. Реформування правничої освіти в Україні передбачатиме зміни системи суспільних відносин в правничій сфері, а саме відмову від системи двохрівневої підготовки спеціалістів й запровадження уніфікованої (наскрізної) магістерської програми за спеціальністю «Право», відмову від заочної (дистанційної) форми навчання, обмеження набору на навчання. Проєкт Концепції передбачає введення єдиного кваліфікаційного іспиту для всіх правників, описує компетентності, якими повинна володіти людина з юридичною освітою, та містить вказівки щодо нових

методик викладання. Також основним положенням проєкту Концепції є те, що підготовку правника в Україні мають здійснювати правничі школи, які належать до сфери компетенції Міністерства освіти і науки України (класичні університети, профільні університети), та приватні вищі навчальні заклади, що отримали ліцензію Міністерства освіти і науки України. [1].

Найбільш спірним питанням стала підготовка правників у закладах освіти зі специфічними умовами навчання, а саме в закладах системи Міністерства внутрішніх справ України. Концепцією пропонується зупинити підготовку правників у таких закладах. Прихильники такої позиції говорять про те, що «правник є носієм верховенства права. Він служить суспільству, у нього інша місія» [2]. Але саме правоохоронці повністю відповідають вказаному висловлюванню. Слід підкреслити, що висококваліфікована підготовка кадрів для правоохоронних органів є невід'ємною складовою забезпечення законності, правопорядку, охорони прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, боротьби зі злочинністю та іншими правопорушеннями. Тому для досягнення бажаних результатів необхідним є навчання правника, спроможного відповідати на виклики сучасного суспільства. Правнича освіта повинна бути спрямована не тільки на формування системи навчання, формування професійних компетентностей, а також на створення нового рівня правової культури та правосвідомості особи, її ціннісних орієнтирів та активної позиції як члена громадянського суспільства, а також сприяє всебічному розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвитку її розумових та фізичних здібностей, талантів, формуванню громадян, здатних до свідомого суспільного вибору [3]. Основним критерієм оцінювання закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання є здатність закладу готувати кваліфікованих правоохоронців, а також професійних правників, а якщо вони будуть позбавлені можливості готувати фахівців за спеціальністю «Право», то про яку якість можна говорити.

На теперішній час наша держава потребує правників, які не тільки мають широкі правничі знання, а також відповідають високим етичним та моральним людським якостям. Саме підготовка в закладах системи МВС України гарантує надання ґрунтовних знань та навиків, здатність здобувачів до саморозвитку, вміння використовувати інформаційні, технічні та технологічні технології.

Прихильники відміни підготовки правників у закладах освіти зі специфічними умовами навчання посилаються на європейський досвід. Але сліпе копіювання європейського досвіду, без врахування українських національних особливостей освіти не завжди має позитивну тенденцію.

Впровадження європейського досвіду з метою гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами у сфері підготовки правників, в тому числі правоохоронців є важливою умовою реформування всієї освіти. В той же час, слід відзначити, що підготовка правоохоронців, як й інших правників орієнтована на людиноцентристський підхід в діяльності, посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти як правоохоронців та правозахисників, так і юристів, а також на профілактичну роботу серед населення [4, с. 556].

Ю. Гришина зазначила, що метою юридичної освіти постає формування компетентностей, необхідних для розуміння сутності та функцій права, змісту теоретичних засад, принципів й основних юридичних інститутів застосування права, а також меж юридичного регулювання суспільних відносин. Здобувачі повинні бути готові до захисту прав людини й основоположних свобод, утвердження верховенства права, відданості принципам людської та професійної гідності, справедливості, рівності, неупередженості, незалежності, дотримання високих етичних стандартів [5]. Слід підкреслити, що цим напрямом підготовки в закладах вищої освіти зі специфічними умовами приділяється багато уваги і саме вказані компетентності та принципи закладаються в процесі навчання здобувачів. Тому викликає на заперечення сумніви щодо можливості підготовки правників з високими етичними цінностями й усвідомленням професійної відповідальності за впровадження верховенства права відомчими правничими школами [5], бо саме на цих цінностях виховуються майбутні правоохоронці.

Також, як аргументи щодо підготовки правників закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання можна визначити наступні: наявність акредитації та ліцензії, що є підтвердженням створення унікальної освітньої моделі з міжнародним визнанням і визначеною державою системою організації підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців в галузі знань «Право»; базування програми підготовки не тільки на стандарті вищої юридичної освіти, а також включення необхідних практик та психологічної підготовки; забезпечення закладів висококваліфікованим науково-педагогічним складом; наявність розвинутої навчально-наукової, методичної і матеріально-технічної бази, включаючи спеціалізовані тренінгові центри і юридичні клініки; використання у навчальному процесі інформаційних технологій; повне працевлаштування випускників на відміну від випускників інших закладів вищої освіти. Крім того, випускник закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання має широкі знання, спеціальну підготовку, адаптований до психологічних та

емоційних навантажень, спроможний виконувати обов'язки в умовах напруженого робочого графіку.

На підставі вищезазначеного можливо визначити, що дійсно правнича освіта потребує реформування та удосконалення. В той же час, слід відзначити, що заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання грають велику роль у підготовці високоякісних правників, тому в Україні повинна бути збережена система підготовки правників закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання з метою підготовки здобувачів вищої освіти для їх подальшого працевлаштування не тільки в правоохоронні органи, але й як правників інших напрямів. Від стану та розвитку правничої освіти і науки України залежить ефективність та якість реалізації правової реформи, процес адаптації та гармонізації українського законодавства з міжнародним законодавством, створення сучасного суспільства з ефективною правовою системою, високим рівнем правової культури, що буде сприятиме становленню України як правової, демократичної та соціальної держави, в якій діє принцип верховенства права.

Список використаної літератури

1. Проект Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії. URL: <http://uba.ua/documents/2016%20-%2009%20-%2014%20-%20Education%20Concept.pdf> (дата звернення: 10.03.2021)
2. Якуша В. «Правників у погонах» більше не готуватимуть, бо в МВС учать лише коритися. 13.02-19.02.2021. *Закон і бізнес*. URL: https://zib.com.ua/ua/146684-u_mvs_uchat_lishe_koritisyya_tomu_pravnikiv_u_pogonah_bilshe_.html (дата звернення: 10.03.2021)
3. Національна програма правової освіти населення: затверджена Указом Президента України від 18 жовтня 2001 року № 992/2001. *Офіційний вісник України*. 2001. № 43. Ст. 1921.
4. Личенко І. Напрями вдосконалення юридичної освіти та підготовки працівників правоохоронних органів України на основі використання Європейського досвіду. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2017. № 861. С. 554-559.
5. Концепція розвитку юридичної освіти потребує подальшого опрацювання та вдосконалення. *Офіційний веб-портал НАВС*. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/news/koncepciya-rozvitku-yuridichnoyi-osviti-potrebuye-podalshogo-opracyuvannya-ta-vdoskonalennya.html> (дата звернення: 10.03.2021)